

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 0 4 2 A 1 0 3 1 2

ŐSZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Irodalmi fogalmazás

Péntek, 2004. augusztus 27. / 60 perc

*Engedélyezett segédeszközök: a jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.
A feladatlap tartalmazza a művészi szöveget és a szövegalkotás szempontjait.
Mellékelve van hozzá egy darab üres lap a vázlatkészítéshez.*

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTEKNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót! Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg ezt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassa vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon!

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat.

A ceruzával megoldott feladatokat nulla (0) ponttal értékeljük.

Írott betűkkel írjon!

A feladatlap két szempontrendszer tartalmaz: egy irányított és egy szabadabb szövegértelmezést.

A kettő közül csak egyet válasszon!

Írjon olvashatóan! Az olvashatatlan írást és a zavaros javításokat nulla (0) ponttal értékeljük. Ügyeljen a nyelvhelyességre is!

Bízzon önmagában és képességeiben!

Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

ÜRES OLDAL

Figyelmesen olvassa el a szövegrészleteket, majd a kiválasztott szempontrendszernek megfelelően fogalmazza meg dolgozatát! Karikázza be a választott fogalmazás betűjelét!

A) Irányított irodalmi fogalmazás Kosztolányi Dezső A kulcs című novellájának részlete alapján

Pista, aki a főnök érkezésekor a zűrzavarban nem tudott kijutni az ajtón, itt rekedt. Egy darabig az íróasztal mellé lapult, majd letelepedett az ott púposodó könyvhalomra, s harangozott lábaival.

Figyelte a főnököt.

Ez az apró emberke egy furcsa madárhoz hasonlított. Mozgékony orrán erősen villogott a csíptető. Kis feje volt, középütt elválasztott, gyér ezüsthajjal. Kezeit összedörzsölte, s ekkor száraz, idegesítő, érdes hang hallatszott, mint amikor üvegpapírral sikálnak valamit.

Egyszerre megállt a kopasz íróasztala előtt, s ezt kérdezte:

– Ki itt ez a gyerek?

– Takács kartárs fia – felelte a kopasz.

A főnök hallgatott. Tovább folytatta sétáját. Amikor Pista elé ért, megszólította:

– Hogy hívnak?

– Takács Istvánnak – felelte csengő hangon és bátran Pista, aki már talpra ugrott, s feszesen kihúzta magát.

– Hányadikba jársz?

– Második gimnáziumba.

– Milyen a bizonyítvány?

– Nem valami fényes.

– Hogyhogy?

– Van egy elégséges is.

– Miből?

– Latinból.

– És a többi?

– Jeles. De van egy jó is. Számtanból.

– Mi akarsz lenni?

– Még nem tudom – mondta Pista szünet után, vállát vonogatva, szemérmesen.

– No mégis?

– Repülő – vallotta be Pista, halkan.

– Repülő? – kérdezte a főnök hangosan és csodálkozva. – Miért éppen repülő?

Pista válaszolni készült erre a nagy és nehéz kérdésre, amikor lélekszakadva jött vissza apja. Fakó homloka verejtékezett. Néhány zsineggel összekötött ívet nyújtott át a főnöknek:

– Méltóztassék parancsolni.

– Köszönöm – szólt a főnök, de nem rá tekintett, hanem erre a lelkes, piros arcú kislányra. – Elbeszélgettünk a fiával – újságolta Takácsnak, mosolyogva. – Kedves, értelmes fiúcska.

Úgy látszik, jó tanuló is.

– Igen, méltóságos uram – lelkenedett Takács –, iparkodó, szorgalmas gyermek – és fiára pillantott.

– Most siess haza, fiacskám, édesanyád vár – és átölelte, megcsókolta. – Szervusz, Pistukám.

Pista fölig vörösödött, meghajolt mindenki előtt, de előbb édesapja előtt, s már ment visszafelé a hosszú úton, az új épületszárnyon, a homályos átjárón, a zezugos folyosókon, a kanyargó lépcsőkön. »Pistukám« – tűnődött. Miért hívott így? Otthon sosem nevez így. Aztán arra gondolt, hogy az íróasztala a falnál áll, egész hátul, a sarokban, s olyan kicsike, de azért nagy, nagyobb, mint a főnök, legalább egy fejjel nagyobb.

Ezek a gondolatok összekuszálódtak. Arca, füle égett. Szorongatta izzadt kezében a kulcsot. Boldog volt, zavart, nyugtalan és riadt. Amint ment, ment azon a döngő átjárón, a

sóhajok hídján, ajtókat nyitogatva és csukogatva, eltévedt. Egy negyedóra telt, míg kiért a széles főlépcsőre, s megpillantotta a főkaput a tűző, nyári napfényben s a kapus aranypaszományos sapkáját.

A kapus megállította.

– Mi az, kisiú, te sírsz? Ki bántott téged? – vallatta.

– Senki – szipogta, és az utcára szaladt.

A sarkon megtörölte könnyektől csorgó arcát. Aztán szaladt-szaladt, a kulccsal a kezében, hazáig.

Szemponatok:

- Helyezze el korban az író, nevezze meg e korszak jelentős irodalmi folyóiratát!
- Röviden összegezze a részlet cselekményét!
- Vizsgálja meg a kisiú-főnök, valamint az apa-fiú viszonyt!
- Elemezze a hazafelé tartó kisiú lelkiállapotát, értelmezze ennek tükrében a kisiú vágyálmát!
- A novella egészének ismeretében, a kérdést aktualizálva értékelje a kisiú és az apa kapcsolatát!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követni. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és nyelvi megformálásra!

A dolgozat terjedelme: 400–700 szó.

B) Irodalmi fogalmazás Déry Tibor Szerelem című novellájának részlete alapján

– Veled éltem – mondta az asszony. – Nem volt olyan nap, hogy ne gondoltam volna rád. Tudtam, hogy vissza fogsz jönni. De ha nem jöttél volna vissza, akkor egyedül haltam volna meg. A fiad is te voltál.

– Szeretsz? – kérdezte B.

– Soha senki mást nem szerettem – mondta az asszony. – Úgy nem változhattál meg, hogy ne szeresselek.

– Megváltoztam – mondta B. – Megöregedtem.

Az asszony sírt, magához szorította férje lábát. B. újra megsimogatta fejét.

– Lehet még gyerekünk? – kérdezte az asszony.

– Talán – mondta az ember. – Ha szeretsz! Állj fel!

Az asszony felállt.

– Hívjam fel?

– Még nem – mondta B. –, még veled akarok lenni. Ő még idegen nekem. A kertben maradt?

– Leszaladok hozzá – mondta az asszony –, s megmondom neki, hogy várjon.

Mire visszaért, B. az ablaknál állt, háttal a szobának. A háta mintha elkeskenyedett s elferdült volna. Nem fordult meg. Az asszony egy pillanatra állva maradt az ajtóban. Azt mondtam neki, hogy szedjen virágot az apjának – mondta, kissé rekedten a felindulástól.

– A szomszéd üres telken most nyílik az orgona, szedjen egy nagy csokrot az apjának.

– Szeretsz? – kérdezte B.

Az asszony hozzászaladt, átölelte a vállát, egész testével hozzásimult. – Egyetlenem – súgta.

– Meg tudsz majd szokni? – kérdezte B.

– Soha senki mást nem szerettem – mondta az asszony. – Éjjel-nappal veled voltam. A fiadnak mindennap rólad beszéltem.

B. megfordult, átölelte az asszonyt, figyelmesen nézte az arcát. Az ablakon behulló alkonyati fényben megkönnyebbülten látta, hogy az is megöregedett, bár szebb volt, mint amilyennek hét éven át napról napra felidézte. A szeme be volt hunyva, a szája félig nyitva, a kicsillanó fogak közül a forró lehelet B. száját érte. A sápadt bőrön nyugvó sűrű szempillák alatt sötétén, nedvesen csillogott a szeme alja. Maga volt az odaadás. B. megcsókolta a szemét, majd szelíden eltolta magától az asszonyt.

– Szeresd a fiunkat is! – súgta ez még behunyt szemmel.

– Igen – mondta B. – Meg fogom szokni. Meg fogom szeretni.

– A te fiad!

– S a tiéd! – mondta B.

Az asszony átölelte a nyakát. – Megmosdatlak – mondta.

– Jó lesz.

Levetkőzött. Az asszony megvetette az ágyat, a lepedőre fektette férje meztelen testét. Egy bádoglavórban meleg vizet hozott, szappant, két törülközőt. Az egyiket összehajtogatva, a vízbe mártotta, beszappanozta. Az egész testet tetőtől talpig megmosdatta. Kétszer váltott vizet. B.-nek olykor még meg-megreszketett a keze, de az arca már megnyugodott.

– Meg tudsz majd szokni? – kérdezte.

– Egyetlenem – mondta az asszony.

– Velem alszol az éjjel?

– Igen – mondta az asszony.

– A gyerek hol alszik?

– Majd a földre ágyazok neki – mondta az asszony. – Nagyon mélyen alszik.

– Egész éjjel velem maradsz?

– Igen – mondta az asszony. – Minden éjjel, amíg élünk.

Szemponatok:

Helyezze el korban az író és művét! Ismertesse a novellarészlet témáját, utaljon az előzményekre! Elemezze a férj és a feleség találkozását, bizonyítsa összetartozásukat!

A mosdatás-jelenetet értelmezve ismertesse az írói üzenetet! Olvasmány- és egyéb élményei, ismeretei alapján fejtse ki véleményét az írói üzenetről!

Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és nyelvi megformálásra!

A dolgozat terjedelme: 400–700 szó.

ÜRES OLDAL